

Nota van verantwoording

n.a.v. Managementletter 2016

Vastgesteld in DT-MO: 28 november 2016
vastgesteld in college: 29 november 2016

Inhoudsopgave

Onderwerpen managementletter 2016:	3
1 1.1.1 Doorontwikkeling P&C-cyclus vanzelfsprekend	3
2 1.1.1 Doorontwikkeling P&C-cyclus vanzelfsprekend.....	3
3 1.1.2 Doorpakken op interne controle.....	4
4 1.1.2 Doorpakken op interne controle.....	4
5 1.1.2 Doorpakken op interne controle.....	4
6 1.1.3 Organisatie werkt aan inrichting primaire processen	5
7 1.1.3 Organisatie werkt aan inrichting primaire processen	5
8 1.2.2 Doorontwikkeling IT-beheer opgepakt.....	6
9 1.2.2 Doorontwikkeling IT-beheer opgepakt.....	6
10 2.1 Intentie tot verkoop RKC stadion heeft impact op waardering in de jaarrekening	7
11 2.2 Nieuwe aanbestedingswet pet 1 juli 2016 van kracht.....	7
12 2.4 BBV-wijzigingen 2016 verwerkt in de grondexploitaties.....	7
13 2.6 Stappenplan om te komen tot een efficiënte afsluiting sociaal domein 2016	8
14 2.6 Stappenplan om te komen tot een efficiënte afsluiting sociaal domein 2016	8

Onderwerp: Nota van verantwoording n.a.v. managementletter 2016.

De accountant heeft in de tweede helft van 2016 een interim-controle uitgevoerd voor de gemeente Waalwijk. De interim-controle heeft geresulteerd in de managementletter 2016, die 2016 naar het college van B&W is verzonden.

In deze nota van verantwoording zijn de bevindingen / adviezen van de accountant opgesomd, waarbij per advies door de functionele afdeling een reactie is opgenomen.

Onderwerpen managementletter 2016:

Nr.	Onderwerp:	Afdeling:
1	1.1.1 Doorontwikkeling P&C-cyclus vanzelfsprekend	CSTR Joep Brokx P.5/6
Bevinding/advies.		
In 2017 vindt verdere uitwerking van de programma's en van de plannen en budgetten plaats. Wij adviseren u hierbij ook de integratie van de programma's in de reguliere P&C-documenten te bekijken. Zodat de voortgang van de doelstellingen zijn eigen plaats krijgt in de projectenrapportage. Tevens adviseren wij u om de mogelijkheden van projectenrapportages te onderzoeken.		
Oplossingsrichting/aanpak.		
In een afzonderlijke notitie zijn alle ins en outs van programmamanagement vastgelegd. Deze notitie moet nog door het DT en het college worden vastgesteld. Daarnaast is er een uitgebreide notitie(presentatie) waarin dieper wordt ingegaan op het operationaliseren van programmatisch werken en projectmatig werken. Ook dit document moet nog worden vastgesteld. In de regeling budgethouders zijn de budgetbevoegdheden van de programmamanagers en projectleiders vastgelegd. De drie documenten zijn bijgevoegd bij deze verantwoording. De notities zullen zo spoedig mogelijk aan het DT en college worden voorgelegd. In de begroting, jaarrekening en in het voor- en najaarsbericht wordt sinds 2016 ook op de programma's gerapporteerd, m.b.t. de projecten is daar sinds jaar en dag al sprake van. Tevens wordt in het najaarsbericht gerapporteerd op de voortgang van de uitvoering van de beschikbaar gestelde kredieten en die hebben vaak ook betrekking op de programma's/projecten. In de P&C-cyclus is e.e.a. reeds ingebed.		

Nr.	Onderwerp:	Afdeling:
2	1.1.1 Doorontwikkeling P&C-cyclus vanzelfsprekend	CSTR Joep Brokx P.6
Bevinding/advies.		
Verdere digitalisering van de P&C-cyclus kan er ook voor zorgen dat de doorlooptijden verkort worden. Voorbeeld hiervan is het gebruiken van een rapportagetool waarin de cijfers vanuit de financiële administratie worden ingeladen en de verantwoordingen ten opzichte van de realisatie in worden toegelicht door de budgetverantwoordelijke.		
Oplossingsrichting/aanpak.		
Er loopt al geruime tijd een onderzoek naar de aanschaf van een rapportagetool die moet bijdragen aan het optimaliseren van de totstandkoming en kwaliteit van de budgetcyclische producten zoals begroting/rekening en de tussentijdse rapportages. Diverse leveranciers hebben hun product gedemonstreerd. Er loopt op dit moment ook een traject dat inzichtelijk moet maken welke informatiestromen er zijn en wat die informatie kan bijdragen aan een adequate aansturing van de teams. Deze uitkomsten zullen worden betrokken bij de inrichting van een managementdashboard en daarna zal		

een doorvertaling plaatsvinden naar de rapportagetool die daar het beste bij aansluit. Het streven is om e.e.a. in 2017 te realiseren.

Nr.	Onderwerp:	Afdeling:
3	1.1.2 Doorpakken op interne controle	CSTR Rian van Logten P.6
Bevinding/advies.		
Wij adviseren de planning van de uitvoering van de VIC (Verbijzonderde Interne Controle) werkzaamheden meer gelijkmatig over het jaar te verdelen. Buiten de onvoorziene omstandigheden, waren veel werkzaamheden gepland in het najaar 2016. Door de VIC werkzaamheden ook in het voorjaar op te pakken voor bijvoorbeeld de eerste vier maanden is de werkdruk niet alleen beter verdeeld, maar is het ook mogelijk om eerder op mogelijke bevindingen in te spelen.		
Oplossingsrichting/aanpak.		
Aangezien er steeds meer eerstelijnscontroles door de teams worden uitgevoerd verspreid over het jaar, voor sommige processen het niet efficiënt is de controles te spreiden, kiezen wij ervoor om de planning van de uitvoering van de VIC te vervolgen op de wijze zoals deze de afgelopen jaren zijn uitgevoerd. Met een onderling goede afstemming bereiken we hiermee het gewenste resultaat.		

Nr.	Onderwerp:	Afdeling:
4	1.1.2 Doorpakken op interne controle	CSTR Rian van Logten P.6
Bevinding/advies.		
Wanneer meer interne beheersmaatregelen in de primaire processen worden uitgevoerd is het belangrijk dat middels de VIC wordt getoetst of de beheersmaatregelen hebben gewerkt. Het is dan ook belangrijk om het interne controleplan hierop aan te passen, zodat de juiste conclusies worden getrokken en voor efficiency van de uit te voeren werkzaamheden.		
Oplossingsrichting/aanpak.		
Dit advies is ook de lijn die wij met IC volgen. Steeds meer eerstelijnscontroles worden weggelegd bij de teams en IC gaat zich steeds meer richten op procesmatige controles. Jaarlijks wordt het interne controleplan opgesteld waarbij deze verandering in werkwijze wordt meegenomen en waarop de planning van de werkzaamheden wordt aangepast.		

Nr.	Onderwerp:	Afdeling:
5	1.1.2 Doorpakken op interne controle	CSTR Rian van Logten P.6
Bevinding/advies.		
Om meer toegevoegde waarde te leveren adviseren wij om de beoordeling van de IT-omgeving onderdeel te maken van de VIC.		
Oplossingsrichting/aanpak.		
De CISO (Chief Information Security Officer) ¹ is bezig met de opzet van een totaal-overzicht van applicaties en autorisaties. Vanaf 2017 zal IC dit overzicht meenemen in hun controles. Eind 2016 gaat IC in overleg met team Financiën inventariseren welke controles op de IT-omgeving reeds binnen de financiële processen worden uitgevoerd, en in hoeverre aanvullende controles voor 2016 nodig zijn. Voor wat betreft de betrouwbaarheid van gegevens uit de applicaties t.b.v. de controles,		

¹ Is de gemeentelijke Informatiebeveiligingsfunctionaris.

onderbouwt IC de gegevens vanaf 2016 met printscreens van de aanvraagschermen.

Nr.	Onderwerp:	Afdeling:
6	1.1.3 Organisatie werkt aan inrichting primaire processen	TVVB Peter Hermens P.7
Bevinding/advies.		
Omgevingsvergunningen: documenten bij toets bouwsom niet aanwezig. Om de omvang van de leges van de omgevingsvergunningen te kunnen bepalen moet de aanvrager de geraamde bouwkosten indienen bij de gemeente. De afdeling beoordeelt of de geraamde bouwkosten reëel zijn. Bij de gecontroleerde omgevingsvergunning is er sprake van een specifieke aanvraag voor verbouwing van een winkelpand en heeft er geen zichtbare toetsing van de bouwsom plaatsgevonden omdat de standaard tool niet hanteerbaar is. Het risico bestaat dat de aanvrager de bouwkosten onjuist indient, waardoor de gemeente leges mis kan lopen. Wij adviseren om ook voor afwijkende aanvragen de geraamde bouwkosten te toetsen aan de hand van bijvoorbeeld een normlijst. Daarnaast verzoeken wij om te inventariseren hoe vaak afwijkende aanvragen in 2016 hebben plaatsgevonden (waarbij de tool niet hanteerbaar is gebleken) en daarbij tevens vast te stellen wat de daaruit voortvloeiende opbrengsten zijn.		
Oplossingsrichting/aanpak.		
SBA (StadsBeheerAdministratie) voorziet niet in een standaardtool m.b.t. toetsen bouwsom. Onze vergunningverleners toetsen alle aanvragen qua bouwsom aan een landelijk erkende normlijst 'Basisbedragen Gebouwen 2016 (Nederlands Bouwkosten Instituut). Inventariseren hoe vaak afwijkende aanvragen voorkomen is software-technisch nog niet mogelijk. Naar verwachting gaat de update SBA-CS (in 2018) daar niet in voorzien. Pakket wordt (na overname door PINK Roccade) naar verwachting verder 'uitgekleed'. Huidige aanpak: Naast het hanteren van de normlijst van het NBI en bij twijfel aan de hoogte van een bouwsom (dat kan incidenteel voorkomen bij zeer specifieke objecten c.q. verbouwingen) spelen ervaring van de adviseur en overleg met collega-vergunningverleners een bepalende rol bij het bepalen van de hoogte van de bouwsom.		

Nr.	Onderwerp:	Afdeling:
7	1.1.3 Organisatie werkt aan inrichting primaire processen	THRM John van Aert P.7
Bevinding/advies.		
Meer functiescheiding in inkoopprocedure noodzakelijk Wij adviseren u in deze procedure functiescheiding aan te brengen en het accepteren van de levering of dienst zichtbaar te maken. Mitigerende maatregel is dat de afdeling Inkoop een centrale rol heeft in het inkoopproces bij de ondersteuning van de inkoop- en aanbestedingsprocedure. Tevens adviseren wij u om bij de interne controle op de autorisatie van de facturen het aspect levering specifiek mee te nemen.		
Oplossingsrichting/aanpak.		
Het accepteren van de levering of dienst wordt zichtbaar gemaakt bij de accordering van de factuur in het financiële systeem door de prestatie akkoord verklaarder (PAV-er) en/of de budgethouder. Het aspect levering is de taak van de PAV-er. Nadat hij heeft geconstateerd dat geleverd is, gaat hij/zij over tot technisch akkoordverklaring. Het is de budgethouder die vervolgens de factuur goedkeurt. Middels dit 4-ogen principe vinden wij dat levering voldoende is geborgd. Het is aan de PAV-er om te zorgen voor voldoende		

documentatie. Bij kredieten en grotere orders gebeurt dit in de praktijk ook. Primair verantwoordelijk bij inkoop- en aanbestedingsprocedures zijn de teammanagers. Team inkoop speelt hierin een (primair) ondersteunende rol.

Er is alleen een risico indien er geen PAV geautoriseerd heeft en/of indien PAV gelijk is aan budgethouder.

Vanuit CIVM is een rechtmatigheidsrapportage geëxporteerd. Hierop staan alle inkoopfacturen tot op heden.

Hieruit is berekend dat er in **0,21%** van de gevallen de **PAV gelijk is aan de budgethouder**. Dit is minimaal dus nauwelijks risico.

Hieruit is berekend dat er in **15,56%** van de gevallen er **geen PAV** heeft geautoriseerd

Nr.	Onderwerp:	Afdeling:
8	1.2.2 Doorontwikkeling IT-beheer opgepakt	CSTR Marc Beckers P.10
Bevinding/advies.		
De belangrijkste risico's die opvolging vragen zijn het risico op ongeautoriseerde wijzigingen en ongeautoriseerde toegang tot kritische applicaties: <ul style="list-style-type: none"> • Documenteer testresultaten van wijzigingen in Civision Middelen. • Richt een formele procedure in voor het toekennen/wijzigen/verwijderen van rechten binnen applicaties (waaronder Civision Middelen). • Voer periodiek controles uit op de juistheid van de autorisaties binnen het netwerk en Civision Middelen. • Stel vast dat beheerrechten alleen aan medewerkers zijn toegekend als deze nodig zijn voor de functie. • Beoordeel periodiek de logging op mutaties in gebruikersrechten en crediteurenstamgegevens. 		
Oplossingsrichting/aanpak.		
In 2017 zal een formele procedure voor het toekennen/wijzigen/verwijderen van rechten binnen applicaties worden ingericht. Periodiek wordt al aan een belangrijk deel van de adviezen van PWC gevolg gegeven. Aan het eind van het boekjaar zullen de controles en beoordelingen over de laatste maanden ook nog uitgevoerd worden. Testresultaten van wijzigingen in Civision Middelen zullen gedocumenteerd gaan worden vanaf 2017.		
Voor het einde van het eerste kwartaal van 2017 is het beleid logische toegangsbeveiliging gereed. Hierin worden de uitgangspunten vastgesteld op basis waarvan iemand toegang tot applicaties krijgt. Hier worden ook de beheerrechten in meegenomen. Voor het verkrijgen van toegang is onlangs een procedure vastgesteld. Bij de vaststelling van het beleid zal worden getoetst of de procedure aanpassing behoeft. In het interne controleplan wordt de juistheid van autorisaties jaarlijks opgenomen. Voor logging wordt ook voor het einde van het eerste kwartaal van 2017 een beleid vastgesteld. Per applicatie wordt vastgesteld welke logging plaatsvindt, wanneer de logging wordt geraadpleegd en door wie.		

Nr.	Onderwerp:	Afdeling:
9	1.2.2 Doorontwikkeling IT-beheer opgepakt	CSTR Rian van Logten p.10
Bevinding/advies.		
Voor de jaarrekeningcontrole 2016 is het belangrijk om achteraf vast te stellen of de toegekende rechten juist zijn geweest en of mutaties terecht zijn doorgevoerd. Denk hierbij aan het beoordelen van de rechten en het beoordelen van de boekingen van de		

medewerkers.
Oplossingsrichting/aanpak.
Eind 2016 gaat IC in overleg met team Financiën inventariseren welke controles op de IT-omgeving reeds binnen de financiële processen worden uitgevoerd, en in hoeverre aanvullende controles voor 2016 nodig zijn. Voor wat betreft de betrouwbaarheid van gegevens uit de applicaties t.b.v. de controles, onderbouwt IC de gegevens vanaf 2016 met printscreens van de aanvraagschermen.

Nr.	Onderwerp:	Afdeling:
10	2.1 Intentie tot verkoop RKC stadion heeft impact op waardering in de jaarrekening	CSTR René van Bokhoven P.12
Bevinding/advies.		
Als voor boekjaareinde geen verkoop heeft plaatsgevonden is het belangrijk om wel de waardering van het stadion en de lening in de jaarrekening te herzien op basis van de opbrengstwaarde in relatie tot de intentie van verkoop.		
Oplossingsrichting/aanpak.		
Wij realiseren ons dat herziening dan aan de orde is, maar gaan er op dit moment vanuit dat de beoogde ontvlechting van RKC Waalwijk door verkoop van het stadion en de verstrekte geldlening nog dit jaar wordt gerealiseerd. Maar nogmaals, mocht dit niet het geval zijn, dan zullen wij met het oog op de getrouwheid van de balanspositie per 31 december 2016, tot herwaardering van stadion en geldlening overgaan.		

Nr.	Onderwerp:	Afdeling:
11	2.2 Nieuwe aanbestedingswet per 1 juli 2016 van kracht	CSTR Rian van Logten P.12
Bevinding/advies.		
De volgende stap is om ook de gewijzigde aanbestedingswet mee te nemen in de interne controle.		
Oplossingsrichting/aanpak.		
IC heeft de nieuwe aanbestedingswet doorgenomen, de werklíjst voor het proces Investerings hierop aangepast en de reeds uitgevoerde deelwaarnemingen Investerings hierop gecontroleerd. De nog uit te voeren deelwaarnemingen Investerings 2016 zullen getoetst worden volgens de aangepaste werklíjst.		

Nr.	Onderwerp:	Afdeling:
12	2.4 BBV-wijzigingen 2016 verwerkt in de grondexploitaties	TREW Henk Gillis P.13
Bevinding/advies.		
Wij adviseren op totaalniveau het totaaleffect van de wijzigingen op de netto contante waarde c.q. de balanswaarde per 1 januari 2016 in kaart te brengen.		
Oplossingsrichting/aanpak.		
Wij willen dit advies opvolgen en toelichten in de jaarrekening.		

Nr.	Onderwerp:	Afdeling:
-----	------------	-----------

13	2.6 Stappenplan om te komen tot een efficiënte afsluiting sociaal domein 2016	TWIJZ Wouter Overmars P.15
Bevinding/advies.		
Controle op levering van de prestatie door de gemeente zelf.		
Het is belangrijk om na te gaan hoe van het overige deel van de zorgontvangers de prestatie van de zorg vastgesteld kan worden.		
Oplossingsrichting/aanpak.		
De prestatie van de zorg wordt in de basis gemeten door het jaarlijkse klanttevredenheidsonderzoek (KTO). Tijdens dit onderzoek worden alle cliënten die gedurende het jaar waarover het onderzoek gaat een actieve voorzieningen hadden aangeschreven met een vragenlijst. In deze vragenlijst wordt naast een aantal generieke vragen ook een aantal tevredenheidsvragen gesteld over de zorgaanbieder waarvan de cliënt zorg ontvangt. Hiertoe dient de cliënt aan te kruisen wie de zorgaanbieder is waarna een aantal specifieke beoordelingen worden gevraagd over de aanbieder. Op deze manier ontstaat een beeld van de prestaties van alle zorgaanbieders. De prestaties van de zorg komt natuurlijk ook terug in de klachtenregistratie. Op het moment dat er klachten komen van ontvangers dan worden deze geregistreerd. Al deze informatie wordt besproken tijdens periodieke gesprekken tussen de verantwoordelijke binnen de gemeente en zorgaanbieders. Deze gesprekken worden vastgelegd.		

Nr.	Onderwerp:	Afdeling:
14	2.6 Stappenplan om te komen tot een efficiënte afsluiting sociaal domein 2016	TWIJZ Wouter Overmars P.15
Bevinding/advies.		
Controle jaarlijkse productieverantwoording		
Maar ook de afhankelijkheid van door de accountant van de zorgaanbieder gehanteerde controlematerialiteit in relatie tot de materialiteit van de gemeente kan een knelpunt zijn. Voor veel gemeenten leidt dit dan alsnog tot een onzekerheid omtrent de geleverde prestatie.		
Oplossingsrichting/aanpak.		
Wanneer dit het geval is zijn extra controles benodigd. Te denken valt dan aan extra factuurcontroles waarbij er gecontroleerd wordt op rechtmatigheid.		

Drs. E. de Laat
Directeur Bedrijfsvoering/Concerncontroller Gemeente Waalwijk

